

Lausunto HE 38/2026 vp

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt minulta lausuntoa HE 38/2026 vp:n johdosta. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2026/470 mukaiset kestävyysraportointia koskevat säännökset.

Käsittelen lausunnossani esitystä pääasiassa akateemisen tutkimuksen näkökulmasta.

1. Lakisääteisen taloudellisen ja ei-taloudellisen raportoinnin tarkoitus

Lakisääteisen raportoinnin (taloudellisen ja ei-taloudellisen) tarkoitusta voidaan tarkastella kolmesta näkökulmasta: talousteorian, sidosryhmien ja julkisen sääntelyn näkökulmasta.

Raportoinnin keskeinen taloustieteellinen perustelu liittyy niin sanottuun agenttiteoriaan. Sen mukaan yrityksen johdolla (agentilla) on enemmän tietoa yrityksen tilasta kuin päämiehillä, jotka kantavat merkittävän osan yritystoiminnan riskeistä, kuten sijoittajilla, velkojilla ja työntekijöillä. Lakisääteinen raportointi vähentää tätä informaatioasymmetriaa, eli yritysjohton informaatioylivoima pienenee ja päämiesten käytössä oleva tieto lisääntyy. Tämä tehostaa resurssien allokaatiota ja päätöksentekoa erityisesti pääomamarkkinoilla. Kyse on päämies-agentti-ongelman hallinnasta, joka on yksi taloudellisen ja ei-taloudellisen raportoinnin keskeisistä tarkoituksista.

Taloudellinen raportointi antaa yrityksen sidosryhmille kuvan yrityksen taloudellisesta asemasta ja tuloksesta. Se mahdollistaa johdon toiminnan tuloksellisuuden arvioinnin, lisää velkojen suojaa ja tuottaa vertailukelpoista tietoa sijoituspäätösten tueksi. IFRS-standardien ohjaavana periaatteena on taloudellisen raportoinnin osalta decision usefulness -ajattelu, eli tilinpäätöksen ensisijaisena tavoitteena on tuottaa relevanttia ja todenmukaista informaatiota omistajien päätöksenteon tueksi.

Ei-taloudellisen raportoinnin eli kestävyysraportoinnin tarkoitus on tätä laajempi. Kestävyysraportointi tuottaa informaatiota markkinatoimijoille ja muille sidosryhmille, kuten asiakkaille, alihankintaketjulle, sijoittajille, velkojille ja vakuutusyhtiöille, niiden omaan päätöksentekoon sekä omien velvoitteiden täyttämiseen. Ilman kestävyysraportointia yritysten kestävyysliittävät tiedot jäävät helposti hajanaisiksi, laadultaan vaihteleviksi ja heikosti vertailukelpoisiksi. Kestävyysraportoinnissa keskeinen periaate on kaksoisolenaisuus, joka poikkeaa perinteisestä taloudellisesta raportoinnista. Yrityksen on raportoitava sekä siitä, miten kestävyysseikat vaikuttavat yritykseen (outside-in), että siitä, miten yritys vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntaan (inside-out). Tämä laajentaa raportoinnin kohderyhmää osakkeenomistajista laajemmin yhteiskuntaan ja eri sidosryhmiin.

Sääntelyteorian näkökulmasta lakisääteinen taloudellinen tai ei-taloudellinen raportointi ei ole vain passiivista tiedonvälitystä, vaan raportointi myös muuttaa yritysten käyttäytymistä. Kun yritys joutuu mittaamaan ja julkistamaan esimerkiksi hiilipäästönsä, syntyy todennäköisesti sisäinen kannustin niiden vähentämiseen. Ilman yhdenmukaisia raportointivaatimuksia ja varmennusta yritykset voivat esittää kestävyysväittämiä ja taloudellisia väitteitä ilman riittävää tosiasiallista perustaa. Tämä voi johtaa viherpesuun tai tulosmanipulaatioon, harhauttaa tiedon käyttäjiä ja lisätä informaatioasymmetriaa johdon ja sidosryhmien välillä. Vapaaehtoisessa raportoinnissa laajuus, muoto ja luotettavuus jäävät raportin laatijan vastuulle, mikä lisää merkittävästi raportin käyttäjän riskiä.

2. HE 38/2026:n vaikutus sidosryhmiin ja informaatioasymmetriaan

Euroopan parlamentin ja neuvoston muutosdirektiivi sekä nyt käsiteltävän hallituksen esityksen tavoitteet ja perusteet on tuotu selkeästi esiin. Muutosdirektiivillä ja hallituksen esityksellä pyritään kohdentamaan raportointivelvollisuus nykyistä suurempikokoisille yrityksille ja siten tukemaan yritysten kilpailukykyä vähentämällä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Kynnysarvojen nostaminen supistaa raportointivelvollisten yritysten määrää merkittävästi ja esitys tulee säästämään ei-raportoivien yritysten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Samalla esitys kuitenkin heikentää eri sidosryhmien päätöksenteon tueksi käytettävissä olevaa informaatiota. Informaatioympäristö köyhtyy, ja taloudellisia sekä ei-taloudellisia päätöksiä joudutaan jatkossa tekemään aiempaa niukemman kestävyystiedon varassa.

Omnibus-muutosdirektiivi ja HE 38/2026 heikentävät kestävyysraportoinnin vaikuttavuutta. CSRD:n ja taksonomia-asetuksen kaltaisilla tiukemmilla säännöksillä on pyritty parantamaan raportoinnin laatua ja tukemaan vihreää siirtymää. Aiempi tutkimus osoittaa, että aiempi NFRD-direktiivi lisäsi ennen kaikkea raportoinnin määrää, mutta ei johdonmukaisesti sen laatua, minkä vuoksi uudempi, tiukempi CSRD sääntely oli perusteltu. Omnibus kaventaa raportointivelvollisten joukkoa, keventää jossain määrin sisältövaatimuksia ja ennen kaikkea lykkää toimeenpanoa. Tämä heikentää legitimitettä, jättää osin huomiotta sidosryhmien tiedontarpeet ja hidastanee yritysten kestävyys siirtymää (Velte, 2026; Hagemeier & Müller, 2026).

3. Kestävyysraportoinnin hyödyt ja haitat yleisesti

Tutkimuskirjallisuus antaa kestävyysraportoinnin vaikutuksista kaksijakoisen kuvan. Yhtäältä pakollisen kestävyysraportoinnin on havaittu parantavan informaatioympäristöä. Se lisää osakekurssien informatiivisuutta, parantaa taloudellisen raportoinnin laatua, vahvistaa yritysten kestävyystoimia ja vähentää ympäristöhaittoja. Lisäksi osa tutkimuksista raportoi hyötyjä yritysarvon, velkarahoituksen kustannusten ja investointitehokkuuden näkökulmasta.

Toisaalta tutkimuksissa on raportoitu myös kustannusten kasvua ja negatiivisia markkinareaktioita. Pakollisen raportoinnin käyttöönotto on yhdistetty negatiivisiin osakemarkkinareaktioihin, kannattavuuden heikkenemiseen, osinkojen laskuun sekä hallinnollisten kustannusten osuuden kasvuun liiketoiminnan kokonaiskustannuksista. Raportointiin liittyy suoria kustannuksia, kuten tiedon tuottamisen, varmennuksen ja raportoinnin kustannuksia, mutta myös epäsuoria kustannuksia, kuten kilpailijoille paljastuvaa informaatiota ja innovointikannusteiden heikkenemistä. Haitat yhdistetään myös vapaaehtoiseen raportointiin, mutta usein ilman vastaavia hyötyjä. Kokonaisuutena tutkimustulokset viittaavat siihen, että kestävyysraportointi tuottaa yhteiskunnallisia ja informaatioperusteisia hyötyjä, mutta samalla se voi siirtää yrityksille merkittäviä sopeutumis- ja raportointikustannuksia (ks. esim. Christensen ym., 2021; Frankel ym., 2025; Kettunen, 2022).

4. Arvio esityksestä

Esityksen vahvuutena voidaan pitää sitä, että se keventää erityisesti pienempien yritysten sääntelytaakkaa ja selkeyttää osin arvoketjuun liittyviä velvoitteita. Myös se, että pakollisen raportoinnin varmennus säilyy pääosin tilintarkastajilla, on perusteltu ratkaisu varmennuksen uskottavuuden näkökulmasta.

Keskeinen heikkous on kuitenkin informaatioympäristön heikkeneminen. Kun raportointivelvollisten määrä vähenee olennaisesti, myös markkinoilla ja muilla sidosryhmillä käytettävissä oleva tieto vähenee. Vapaaehtoiseen raportointiin liittyy lisäksi tunnettu valikoivuuden ongelma: yritykset raportoivat herkemmin myönteisistä kuin kielteisistä seikoista. Tämän vuoksi vapaaehtoinen raportointi ei yleensä tuota yhtä vertailukelpoista ja luotettavaa tietoa kuin pakollinen raportointi.

5. Lausunto

Hallituksen esitys on näkemykseni mukaan kokonaisuutena huolellisesti laadittu ja laajuudeltaan Suomen kontekstiin sopivasti mitoitettu. Sen puoltamiselle on hallituksen esityksessä esitetty asianmukaiset, hallitusohjelmaan ja komission tavoitteisiin pohjautuvat perustelut.

Esityksen tuoma muutos ei kuitenkaan ole ongelmaton. Raportointivelvoitteen raja-arvojen nostaminen on omiaan heikentämään luotettavan informaation saatavuutta yritysten kestävyysseikoista. Kaksoisolennaisuuden periaatteen näkökulmasta informaatioympäristö menettää olennaista tietoa siitä, miten kestävyysseikat vaikuttavat yrityksiin (outside-in) ja miten yritykset vaikuttavat ympäristöön ja yhteiskuntaan (inside-out). Tämä voi heikentää luotettavaan tietoon perustuvaa yhteiskunnallista päätöksentekoa, valvontaa ja ohjausta.

Vapaaehtoisen raportoinnin, esimerkiksi ESRS- tai VSME-perusteisten vapaaehtoisten raporttien sekä yrityskohtaisten, standardeihin perustumattomien kestävyysraporttien merkitys tulee joka tapauksessa korostumaan. Käsittelyssä oleva esitys jättää tiedon käyttäjän vastuulle tunnistaa ja arvioida vapaaehtoisen raportoinnin luotettavuus silloin, kun kestävyysraportoinnin standardeja tai varmennusta ei ole käytetty. Esityksessä on kuitenkin asianmukaisesti pyritty säätämään omaehtoisesti laadittuihin raportteihin disclaimer-tyyppinen tiedonanto sekä rajoittamaan raporttien nimeämistä kestävyysraportiksi ja varmennusraporttien nimeämistä kestävyysvarmennusraportiksi, silloin kun niitä ei ole laadittu tai varmennettu voimassa olevien standardien mukaisesti.

Vaasassa 22.4.2026

Kim Ittonen, KTT, professori

Email: kim.ittonen@hanken.fi

Mobile: +358 (0)50 408 4786

Hanken School of Economics

6. Lähteet

- Christensen, H. B., Hail, L., & Leuz, C. (2021). Mandatory CSR and sustainability reporting: Economic analysis and literature review. *Review of Accounting Studies*, 26(3), 1176–1248.
- Frankel, R., Kothari, S. P., & Raghunandan, A. (2025). The economics of ESG disclosure regulation: Frankel et al. *Review of Accounting Studies*, 1-36.
- Hagemeier, L., & Müller, M. A. (2026). Demand for sustainability disclosures: Evidence from web-tracking data of CSRD reports. *Accounting and Business Research*, 1–33.
- Kettunen, J. (2022). On the costs, benefits and externalities of mandatory CSR disclosure laws. Hanken School of Economics. (Economics and Society, No. 367). ISBN 978-952-232-476-4.
- Velte, P. (2026). Sustainability reporting regulations at the crossroads: A critical note on the EU Omnibus. *Critical Perspectives on International Business*, 1–23.